

Hantering av säkerhetsskyddsfrågor

RUTIN

Typ av styrdokument	Rutin
Beslutsinstans	Kommundirektör
Fastställd	2021-04-27
Diarienummer	KS 2021/205
Giltighetstid	Tillsvidare
Dokumentet gäller för	Samtliga förvaltningar
Dokumentansvarig	Säkerhetssamordnare
Revidering	Vid behov

Innehåll

Inledning	3
Säkerhetsskydd	3
Ansvar och organisation	4
Kommunstyrelsen	4
Säkerhetsskyddschef.....	4
Biträdande Säkerhetsskyddschef	4
Förvaltningschef/VD kommunala bolag	4
Tystnadsplikt	4
Säkerhets- och skyddsåtgärder	5
Säkerhetsskyddsanalys	5
Säkerhetsskyddsplan.....	5
Fysisk säkerhet	6
Informationssäkerhet	6
Säkerhetsprövning	7
Säkerhetsklassning och registerkontroll	8
Säkerhetsklassad upphandling (SUA)	8
Utbildning och tillsyn	9
Rutiner och ansvar vid säkerhetsprövning och säkerhetsklassning.....	10
Incidenthantering	10
Bilaga	11
Uppgifter som ska finnas med i en incidentrapport.....	11

Inledning

Enligt säkerhetsskyddslag (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2018:658) samt offentlighets- och sekretesslag (2009:400), ska Falköpings kommun vidta förebyggande åtgärder för att skydda mot brott som kan hota Sveriges säkerhet. En antagonistisk handling ska förebyggas med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvaret gällande säkerhetsskydd regleras i säkerhetspolisens föreskrift om säkerhetsskydd.

Denna rutin klargör hur hanteringen av säkerhetsskyddsfrågor sker i Falköpings kommun.

Säkerhetsskydd

Med säkerhetsskydd avses enligt säkerhetsskyddslagen

- Skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.
- Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som berör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen eller om den skulle omfattas av sekretess av den lag, om den hade varit tillämplig.

Säkerhetsskyddets funktion ska utifrån detta särskilt beakta och förebygga:

Informationssäkerhet ska

- förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter obehörigen röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs, och förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet.

Fysisk säkerhet ska

- förebygga att obehöriga får tillträde till områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där säkerhetskänslig verksamhet i övrigt bedrivs, och förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt som avses i punkten ovan.

Personalsäkerhet ska

- förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i en verksamhet där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i en verksamhet som av någon annan anledning är säkerhetskänslig, och säkerställa att de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har tillräcklig kunskap om säkerhetsskydd.

De uppgifter som ska skyddas är uppgifter som rör Sveriges säkerhet och avser uppgifter som angår verksamhet för att försvara landet, planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller uppgift som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för Sveriges säkerhet om uppgiften röjs. Det kan vara uppgifter om den egna verksamheten eller uppgifter som inkommer från andra myndigheter eller organisationer. Säkerhetsskyddet omfattar också uppgifter som kan knytas till intresset att förebygga och beivra brott.

Ansvar och organisation

Kommunstyrelsen

Det yttersta ansvaret för att säkerhetsskyddslagen följs i Falköpings kommun åvilar kommunstyrelsen enligt 5 § punkten 6 i kommunstyrelsens reglemente. Ansvaret för säkerhetsskyddet följer dock i första hand chefsansvaret inom respektive verksamhet.

Säkerhetsskyddschef

Kommunstyrelsen har utsett förvaltningschefen på samhällsskyddsförvaltningen till säkerhetsskyddschef. Denne ska under kommunledningens ansvar ha övergripande kontroll över säkerhetsskyddet. Säkerhetschefen utövar, under kommunstyrelsen, kontroll över att säkerhetsskyddet finns, är tillräckligt och fungerar. Säkerhetsskyddschefen ska vidare samordna skyddet samt säkerställa att berörd personal ges erforderlig utbildning. Säkerhetsskyddschefen är direkt underställd kommundirektör och rapporterar till densamma.

Biträdande Säkerhetsskyddschef

Vid säkerhetsskyddschefen frånvaro ska biträdande säkerhetsskyddschefen ersätta säkerhetsskyddschefen. Biträdande säkerhetsskyddschef ska fullgöra säkerhetsskyddschefens uppgifter med samma ansvar och mandat.

Förvaltningschef/VD kommunala bolag

Har ansvaret att verksamheten i respektive förvaltning eller kommunala bolag bedrivs enligt säkerhetsskyddslagen.

Tystnadsplikt

För säkerhetskänsliga verksamheter som bedrivs i offentlig regi gäller bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I säkerhetsskyddslagen finns särskilda bestämmelser om tystnadsplikten hos enskilda verksamhetsutövare. Personal som grund av sin anställning eller på annat sätt har deltagit eller deltar i säkerhetskänslig verksamhet får inte röja säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Personer som får del av uppgifter under en säkerhetsprövning får inte obehörigen röja säkerhetsskyddsklassade uppgifter.

Säkerhets- och skyddsåtgärder

Säkerhetsskyddet indelas övergripande enligt säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen i;

- Säkerhetsskyddsanalys
- Säkerhetsskyddsplan
- Fysisk säkerhet
- Informationssäkerhet
- Säkerhetsprövning
- Säkerhetsklassning och registerkontroll
- Säkerhetsskyddad upphandling (SUA)
- Utbildning och tillsyn

Nedan följer beskrivning av varje del av säkerhetsskyddet och de rutiner som gäller i Falköpings kommun.

Säkerhetsskyddsanalys

Säkerhetsskyddsanalys innebär att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och vad som i övrigt behöver ett säkerhetsskydd identifieras. De delar av verksamheten som är skyddsvärda med hänsyn till Sveriges säkerhet samt de hot och sårbarheter som finns kopplade till detta skyddsvärde ska också identifieras. Säkerhetsskyddsanalysen ska innehålla en bedömning av vilka säkerhetsskyddsåtgärder som är nödvändiga. Analysen ska hållas uppdaterad. Säkerhetsskyddschefen ansvarar för att det i kommunen genomförs och finns en aktuell dokumenterad säkerhetsskyddsanalys. Det praktiska arbetet med säkerhetsskyddsanalysen utförs av förvaltningarna tillsammans med kommunens säkerhetssamordnare.

Eftersom säkerhetsskyddsanalysen normalt innehåller uppgifter om svagheter i säkerhetsskyddet omfattas i regel uppgifterna av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen.

Säkerhetsskyddsplan

Efter att en säkerhetsskyddsanalys är fastställd ska verksamheten upprätta en säkerhetsskyddsplan i samverkan med säkerhetsskyddschefen. Planen ska utifrån säkerhetsskyddsanalysen tydliggöra vilka säkerhetsskyddsåtgärder som behöver vidtas. Det ska framgå vilka som ansvarar för åtgärderna.

Säkerhetsskyddsplanen ska fastställas av säkerhetsskyddschefen eller den han eller hon bestämmer.

Säkerhetsskyddsplanen ska omfatta följande säkerhetsskyddsområden vilket framgår av säkerhetsskyddslagen:

- Informationssäkerhet
- Fysisk säkerhet
- Personalsäkerhet

Åtgärder som är nödvändiga ska vidtas så snabbt som möjligt.

Fysisk säkerhet

Fysisk säkerhet innebär att hindra obehöriga att få tillgång till olika områden, till exempel platser eller anläggningar där det finns säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där det bedrivs säkerhetskänslig verksamhet i övrigt som har betydelse för Sveriges säkerhet. Fysisk säkerhet ska förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt som beskrivs i säkerhetsskyddslag (2018:585) 2 kap, 3§ punkt 1. Det grundläggande ska vara att det finns funktioner för att upptäcka, försvåra och hantera obehörigt tillträde och skadlig inverkan utifrån ett identifierat säkerhetsskyddsbehov.

Den fysiska säkerheten kan till exempel regleras på följande sätt;

- Koder och nycklar för olika förvaringsutrymmen och platser.
- Byggnadstekniska åtgärder kan vara att en byggnad har delats in i olika sektioner. Det kan också vara uppsatta lås, stängsel och larm samt kameraövervakning.
- Inre och yttre bevakning innebär rutiner och åtgärder för att kontrollera att ingen obehörig finns kvar i byggnaden eller i närområdet.
- Passerkontroll, passerkort med tillhörande personliga koder eller vakter som kontrollerar och registrerar in- och utpasserande.

Informationssäkerhet

Informationssäkerhet enligt säkerhetsskyddslagstiftningen syftar till att hindra obehöriga att få kännedom om säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och uppgifter som har betydelse för säkerhetskänslig verksamhet. Informationssäkerhet ska förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet. Med informationstillgång avses all information oavsett i vilken form eller hur den behandlas, till exempel fysiskt på papper, muntligt eller elektroniskt lagrad. Informationssäkerheten ska även hindra att sådana uppgifter ändras eller förstörs. För att ta del av säkerhetskänsliga uppgifter som har betydelse för totalförsvaret eller för Sveriges säkerhet måste en person;

Bedömas som pålitlig ur säkerhetssynpunkt,

Ha tillräckliga kunskaper om säkerhetsskydd,

Behöva uppgifter för sitt arbete i den verksamhet där de hemliga uppgifterna förekommer.

Den som ges behörighet ska även upplysas om vad sekretessen omfattar.

I informationssäkerheten innefattas även administrativ säkerhet vilket ska garantera att god säkerhet tryggas vid handläggning och att det finns rutiner som följs beträffande sekretessbelagda uppgifter som har betydelse för Sveriges säkerhet och skyddet mot terrorism. Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter delas in i *säkerhetsskyddsklasser* utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet. Indelningen i säkerhetsskyddsklasser görs enligt följande:

1. *Kvalificerat hemlig* vid en synnerligen allvarlig skada
2. *Hemlig* vid en allvarlig skada
3. *Konfidentiell* vid en inte obetydlig skada, eller
4. *Begränsat hemlig* vid endast ringa skada.

En viktig del av informationssäkerhet utgörs även av IT-säkerhet på grund av den omfattande användningen av datorer och datanätverk. Det har även medfört nya tillvägagångssätt för obehöriga att komma åt känsliga uppgifter. Det är därför av största vikt att säkerhetsskyddet tillgodoses i och kring de IT-system som utvecklas och används inom kommunens verksamheter och att dessa är uppbyggda på ett betryggande sätt utifrån säkerhetssynpunkt- både tekniskt och organisatoriskt. Det är förvaltningschefen för respektive förvaltning som har det yttersta ansvaret för att det finns fungerande rutiner för informationssäkerhet.

Säkerhetsprövning

Säkerhetsskyddslagen innefattar personalsäkerhet vilket innebär att Falköpings kommun ska förebygga att personer som inte är pålitliga deltar i en verksamhet där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i en verksamhet som är säkerhetskänslig i övrigt. Av säkerhetsskyddsanalysen ska framgå en förteckning över de befattningar som ska inplaceras i säkerhetsklass och genomgå en säkerhetsprövning. Detta ska ske endast om behov av säkerhetsskydd inte kan tillgodoses på annat sätt.

Säkerhetsprövning ska göras i samband med beslut om anställning eller annat deltagande i den säkerhetskänsliga verksamheten.

Säkerhetsskyddschefen ska se till att det finns rutiner för säkerhetsprövning vid anställningar tillsammans med personalavdelningen. I säkerhetsprövningen ingår att utreda lojalitet, pålitlighet och sårbarheter

genom en grundutredning, registerkontroll och särskild personutredning. Innan grundutredning och registerkontroll får utföras ska den som säkerhetsprövningen gäller ha gett sitt samtycke till åtgärden och informeras om att uppgifter kommer att hämtas in från belastningsregistret, misstankeregistret och säkerhetspolisens register. Detta genomförs praktiskt av kommunens säkerhetssamordnare. Säkerhetsprövningen innebär dock inte automatiskt att de befattningar dessa personer kan inneha ska vara säkerhetsklassade.

Säkerhetsklassning och registerkontroll

Säkerhetsklassning görs av befattningar vars innehavare kommer att hantera hemlig information eller på annat sätt delta i säkerhetsskyddad verksamhet enligt ovan. För säkerhetsklassade befattningar i en kommun krävs säkerhetsprövning och i säkerhetsklass 1 och 2 även svenskt medborgarskap.

Säkerhetsklassade befattningar som kan förekomma är:

- **Säkerhetsklass 1** – i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen kvalificerat hemlig, eller till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet.
- **Säkerhetsklass 2** – i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig eller i ringa omfattning kvalificerat hemlig eller till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka allvarlig skada för Sveriges säkerhet.
- **Säkerhetsklass 3** – får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller i ringa omfattning får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig eller till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Falköpings kommun beslutar själv om placering i säkerhetsklass 2 och 3. Beslutet fattas av säkerhetsskyddschefen och är ett verkställighetsbeslut. Regeringen fattar beslut om placering i säkerhetsklass 1. Säkerhetspolisen ska informeras om säkerhetsklassad placering i kommunen.

Säkerhetsklassad upphandling (SUA)

Funktionen säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal (SUA) är en del av säkerhetsskyddet. Enligt säkerhetsskyddslagstiftningen ska kommunen innan en upphandling sker pröva om denna, helt eller delvis, ska omfattas av säkerhetsskydd. Om så är fallet ska Säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsavtal upprättas med leverantör och/eller underleverantör. SUA brukar med beaktande av uppdragets art indelas och hanteras på tre olika nivåer:

Nivå 1

Leverantören kommer att utanför verksamhetsutövarens lokaler eller utrymmen:

- Få tillgång till eller möjlighet att förvara säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
- Få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet där åtkomst till verksamheten kan medföra en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Nivå 2

Leverantören kommer att i verksamhetsutövarens egna lokaler eller utrymmen:

- Få tillgång till eller möjlighet att förvara säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
- Få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet där åtkomst kan medföra en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Nivå 3

Leverantören kan komma att i verksamhetsutövarens egna lokaler eller utrymmen:

- Få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
- Få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet där åtkomst kan medföra en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Av kravspecifikationen i anbudshandlingen ska framgå att uppdraget kräver säkerhetsskydd och i vilken omfattning. Till exempel måste det framgå om leverantören ska utföra arbetet i sina egna lokaler och om kostnaden för eventuella säkerhetsskydds krav inte ska betalas av beställaren. Det ska framgå om säkerhetsprovning i form av registerkontroll ska genomföras eftersom detta kräver ett särskilt medgivande. Det ska också framgå att säkerhetsskyddsavtalet är en förutsättning för att få uppdraget.

Utbildning och tillsyn

Det viktigaste med ett effektivt säkerhetsskyddsarbete är att personalen får information och utbildning gällande deras arbetsuppgifter och ansvar. Syftet är att personalen ska göra bättre bedömningar av skyddsåtgärder mot olika slags hot.

Säkerhetsskyddschefen och biträdande säkerhetsskyddschef i Falköpings kommun ska genomgå adekvat utbildning för funktionen säkerhetsskyddschef.

Personal som ska hantera säkerhetsskyddsklassificerad information ska genomgå MBS:s webbutbildning säkerhetsklassificerade handlingar. Ska också känna till Falköpings kommuns rutin för säkerhetsskyddsklassificerade handlingar.

Säkerhetspolisen har tillsynsansvaret för säkerhetsskyddsarbetet i Falköpings kommuns verksamheter och berörda kommunala bolag.

Rutiner och ansvar vid säkerhetsprovning och säkerhetsklassning

1. Kommunens förvaltningschefer ska, i samråd med säkerhetssamordnare, undersöka och ajourhålla vilka befattningar inom förvaltningen som kräver **säkerhetsprovning**.
2. Resultatet av denna undersökning ska dokumenteras och förvaras hos säkerhetsskyddschefen.
3. Därefter görs en bedömning av säkerhetsskyddschefen eller säkerhetssamordnare, utifrån gjord säkerhetsskyddsanalys, om befattningen ska vara **säkerhetsklassad**.
4. Säkerhetssamordnare genomför säkerhetsprovning, efter samråd med berörd förvaltningschef, i samverkan med personalchef för person som har förordnats till befattning eller innehar befattning som placerats i säkerhetsklass. Innan dess ska information ges till berörd person av säkerhetssamordnare eller personalchef.
5. Registerkontroll utförs av säkerhetspolisen på begäran av säkerhetsskyddschefen eller säkerhetssamordnare.
6. Registerkontroll och eventuell särskild personutredning i samband med säkerhetsprovning utförs av säkerhetspolisen efter framställan från säkerhetsskyddschefen.
7. Säkerhetsskyddschefen beslutar om i vilket avseende de uppgifter som framkommit ska beaktas i säkerhetsprovningen.
8. Då en befattning kan förändras över tid så måste ansvarig förvaltningschef anmäla till säkerhetsskyddschef eller säkerhetssamordnare om en person som har varit säkerhetsklassad slutar sin anställning eller får nya arbetsuppgifter. Säkerhetsskyddschefen/säkerhetssamordnare anmäler i sin tur detta till säkerhetspolisen så att dessa inte fortsätter med kontroller på personen i fråga.

Incidenthantering

Om det förekommer misstanke om eller konstaterat fall av oegentligheter eller missbruk som berör säkerhetsskyddet ska detta anmälas. Med oegentligheter menas avsiktliga/medvetna fel i handläggningen eller åtgärder. Anmälan ska omgående ske till närmast behörig chef, kommunens säkerhetsskyddschef eller till säkerhetssamordnare. Säkerhetsskyddschefen

tillsammans med säkerhetssamordnare utreder incidenten enligt framtagen mall (se bilaga) och vidtar lämpliga åtgärder

Bilaga

Uppgifter som ska finnas med i en incidentrapport

- Aktuella kontaktuppgifter
- En beskrivning av den säkerhetshotande händelsen eller verksamheten
 - Konstaterad
 - Misstänkt
- Den exakta eller uppskattade tidpunkten för när händelsen eller verksamheten inträffade
- Den exakta eller uppskattade tidpunkten för när händelsen eller verksamheten upptäcktes
- Status för händelsen eller verksamheten
 - Pågående
 - Avbruten/hanterad
 - Avslutad
- Verksamhetsutövarens initiala bedömning av händelsens eller verksamhetens omfattning och konsekvenser, både faktiska och potentiella
 - Vilken säkerhetskänslig verksamhet har påverkats?
- Verksamhetsutövarens vidtagna och planerade åtgärder
- K-nummer om en polisanmälan har gjorts
- En bedömning av skadan utifrån säkerhetsskyddsklassificeringen av de röjda uppgifterna
 - Kvalificerat hemlig vid en synnerligen allvarlig skada,
 - Hemlig vid en allvarlig skada,
 - Konfidentiell vid en inte obetydlig skada eller
 - Begränsat hemlig vid endast ringa skada

